

a számadás átvizsgálására kiküldetnek Fraknói Vilmos, Henszlmann Imre és Ráth György. Köszönő levél frandó az idézett intézeteknek.

3. Előadó felolvassa Torma Károly hozzá intézett levelét, melyben ez a bizottsági tagságról való lemondását kijelenti:

A bizottság a lemondást el nem fogadja, hanem Torma Károlyt felkéri, szíveskedjék a bizottságot, mint annak rendes tagja, szakértő becses tanácsával tovább is támogatni.

4. Előadó felolvassa dr. Czobor Béla ajánlatát, melyben jelenti, hogy a középkori kisebb művészetek körébe vágó egyházi ötvösműveket, öltönyöket, egyéb szereket és paramentumokat tárgyaló készlettel bírván, annak feldolgozását a jövő 1882. év folyamán a bizottság rendelkezésére bocsáthatja:

tudomásul szolgál.

5. A múlt ülésben kinevezett albizottság beadja az ezen jegyzőkönyvhez csatolt jelentését, illetőleg a bizottság kiadványaira vonatkozó javaslatát:

helyeslő tudomásul vétetett és Ipolyi Arnold indítványa folytán határozatott, hogy a Monumenták számára eddig szokás szerint kivetett 2500 forintból egy ezer forint a hazai tulajdonképi (ingó és ingatlan) emlékeknek, egy ezer forint pedig a hazai érmekről szóló munka kiadására fordíttassék és hogy ezen publicatiók füzetenként is jelenhessenek meg a Monumenták mostani formatumában; hogy továbbá, könnyebb áttekintés végett, a szöveg ezeknek minden oldalán két hasábra osztassék. Az érmészeti mű kidolgozására szólíttassék fel az albizottság jelentésében ajánlott Dobóczy Ignác szaktudós, hogy a munkát megkezdje és az ügyrend által követelt bírálat alá bocsássa.

6. Ez alkalommal Hegedüs Candid említi, hogy régészeti czélokra különféle segédforrások létezvén a vall. és közokt. ministerium, a m. tud. Akademia, a m. n. muzeum és az egyetem budgetjeiben, czélszerű volna ezen pénzforrásokat összeíteni úgy, hogy a bizottság publicatióira több oldalról segínyt nyerhessen:

e források kipuhatolására és összesítésére kiküldetnek Hegedüs Candid elnökte alatt: Pulszky Ferencz, Fraknói Vilmos és az előadó.

7. Az «Arch. Értesítő» tárgyában az albizottság felhívja a szerkesztőt, hogy a füzetek pontos megjelenéséről gondoskodjék, másrészt pedig javaslatba hozza, hogy a lap évnegyedessé változtassék át:

a többség az évnegyedes megjelenéshez nem járul, hanem szem előtt tartván, hogy hosszabb cikkek az Értesítőben csak akkor jelenhetnek meg, ha füzetei több ívre terjednek; azoknak megjelenését két havi időközben czélszerűnek tartja és elrendeli.

8. Tekintetbe véve, hogy a Monumenták publicatiójára kidolgozott terv kivitelénél elkerülhetlenül szükséges, a siker biztosítása végett, hogy valamennyi szakértnak tapasztalataikkal és tanácsukkal közreműködjenek, Pulszky Károly szerkesztő, indítványozza, kérje fel a bizottság az Akademia II-ik osztályát, hogy kebeléből mindazokat válaszsza a bizottság rendes tagjaiul, kik ezen szakra közre működtek, és pedig: Salamon Ferenczet, Szilágyi Sándort, Pesty Frigyeszt, Pauler Gyulát, Thaly Kálmánt, Nagy Imrét, Ortvay Tivadart, Deák Farkast, Haan Lajost, Zsilinszky Mihályt, br. Radvánszky Bélát, Majláth Bélát és Myskovszky Viktort:

az indítvány helyeseltetik és annak idején (a legközelebbi nagygyűlés alkalmával) a bizottság ezen óhaját az Akademia II. osztálya elébe fogja terjeszteni.

Kelt Budapesten, 1881. ápril 5-én.

Pulszky Ferencz, biz. elnök.

Henszlmann Imre, előadó.

J E L E N T É S E K

AZ ORSZ. RÉG. ÉS EMBERTANI TÁRSULAT ÜLÉSEIRŐL.

Az orsz. rég. és embertani társulat 1880 decz. hó 28-án tartotta az évben utolsó ülését Pulszky Ferencz elnökte alatt. Első tárgy volt br. Nyáry Jenő értekezése «a magyarhoni őstelepeken, különösen pedig az aggteleki barlangban

lelt kulturnövényekről». Az értekezés mutatvány volt a szerzőnek sajtó alatt levő munkájából, mely az aggteleki barlang leírását fogja tárgyalni. A szóban levő tárgyak, nevezetesen szenesedett buza és szenesedett kenyérmaradványok be lettek mutatva.

Utána Wagner János a muhi (Borsodmegye) pusztai régiségekről szólt. Általános bevezetés után, melyben a hely kulturtörténeti fontosságát jellemzi, áttér azon ásatásra, melyet 1878-ban, mikor a magyar történelmi társulat Gömör és Borsod megyékben járt, annak egyik bizottsága a muhi pusztán rendezett; azt találja, hogy annak térein, történelmünk csaknem minden korszakában oly drámák játszottak le, melyek örökre emlékezetessé teszik előttünk e helyet. Legujabban a forradalom alatt volt véres ütközet színhelye, korábban 1596-ban a törökök a földdel egyenlővé teszik ott az ősrégi Muhi városát, mely a fennmaradt okmányok tanúsága szerint pedig már a XIII-ik században népes község, Mátyás és Nagy Lajos királyok alatt pedig kiváltságokkal gazdagon elharmozott privilegiált város volt. E város közelében folyt le 1241-ben a tatárok elleni oly szerencsétlen kimenetelű ütközet is, hol a nemzet, annyi jelesének elhulltával csaknem végképen elveszett. Még korábbi időkből egy latin helynév a «Tullus» pusztája s számos másodrangú lelet ugyan-e helyen a nagy római világbirodalom kulturájáról is beszélnek nekünk. De még ez sem utolsó lapja Muhi történelmének. Számos őskori tárgy kerül ott naponkint felszínre, a melyek bár kétségtelenül emberi kéz alkotásai; de nincs történelem, mely megnevezné a népet, a mely azokkal élt.

Borsodmegyének mintegy negyven őskori telepe veszi körül a muhi pusztát, a melyek északkelet felől a hegyek közül lépésről-lépésre vezetnek le pusztánkhoz, hogy ott mintegy összpontosításukat leljék. E geographiai irányulást, egy tekintet a megye őstelepeinek térképére, teljesen igazolja. S e körülmény okozza, hogy alig van hely hazánkban, mely oly gazdag volna őskori leletekben, mint épen a muhi pusztája, a honnan csaknem minden hazai nyilvános muzeumban s nagyobb magángyűjteményben is nagyszámú tárgy van főlhalmozva.

Daczára hogy e telepek már a 30-as évek elejétől óta aknáztatnak, csak az 1878-dik év nyarán történt először rendszeres ásatás, midőn ott a magyar történelmi társulat hadtörténelmi bizottsága eszközölt kutatásokat. Ez alkalommal s később 1879-ben, valamint ez év folytán is még kétszer ásatta meg előadó az ottani telepeket s különösen a «Bala» vagy «Lapis» halmot; mely a kutatások folytán tűzpad-féle telepek bizonyult. Tizennégy, föld s hamuból álló váltakozó rétegből állott, mely hét láb magas keresztmetszetében számos durva, majd grafitos s feltűnő nagy és hegyes csücskökkel díszített cserépedényt, több meg nem határozható rendeltetésű agyagszkózt, csont árákat, tüket, nyílhegyeket és simítókat szépen csíszolva — néhány kő- és szarvasagancs-kalapázcstördéket tárt föl. Érdekes volt ezen kívül egy nagy edény, mely színig töltve volt a közönséges békatekenő (unio pictornia) héjával, valamint egy második kisebb edény, melyben apróra vágott sás-szerű növény maradványai voltak. A középső rétegek egyikében tizenegy darab agyagkúp állott; mintegy három látnyi átmérőjű tért körül fogva a hamu között. Ez agyagkúpokra nézve előadó azon véleményben van, hogy azok sem hálósúlyok, sem szövőszéknehezékek nem lehetnek. Az előbbi nem, mert az eddigelé talált hálósúlyok rendszerint kőből készültek, gömbölyűek s jobbra egyforma nagyságuk, míg a jelen kúpok már azért is kizárják e rendeltetés lehetőségét, mert agyagból gyártvák, mint kísérletek kétségtelemné teszik a vízben rövid idő alatt szétmállanak. A hálósúlyok eszméjét K^{eller} kombinált szövőszéke keltette, azonban az ő általa bemutatott súlyok szintén gömbölyűek, egyformák s jókora almánál alig nagyobbak; míg a nálunk előforduló agyagkúpok nagysága egy hüvelyktől egy lábig váltakozik.

Azon körülményből, hogy a jelen esetben fölfedett eféle kúpok a tüzelőhely körül voltak körbe állítva, valamint hogy őskori temetkezéseknél kiásvott kagylófűzereken hüvelyknyi nagyságú eféle agyagkúpok láthatólag amulettként szerepelnek, azt gyanítja előadó, hogy az agyagkúpok vallásos szimbolikus jelvények valának, melyek a jelen esetben talán az áldozó helyet különítették el a többi tűzhelytől; a rajtok lévő lyukakban pedig a korlát teljesebbé tételére apró pálczikák végei dugattak.

Végül megemlítendőnek tartja, hogy a megásott telep legfelső rétegéből